

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
_____ *ning*

20__-20__-o'quv yili 7-sinflar
uchun adabiyot fanidan

“YOSH ADABIYOTSHUNOS”

TO'GARAK
HUJJATLARI

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

“TASDIQLAYMAN”

MMIBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan “Yosh adabiyotshunos” to‘garagining ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Badiiy so‘z qudrati			
2.	Hamza Hakimzoda Niyoziy “Dardiga darmon istamas” she‘ri			
3.	Hamzaning “Jonlarning jononi vatan” she‘rlari			
4.	Saida Zunnunova			
5.	Saida Zunnunovaning “Mening vatanim”, “Qizimga”, “Buvilar duoga qo‘llarin ochib”			
6.	Shuhrat			
7.	Shoir Shuhratning “mardlik afsonasi” balladasi			
8.	Rasul Hamzatov			
9.	Rasul Hamzatovning “Ona tilim” she‘ri			
10.	Asqad Muxtor hayoti va ijodi			
11.	Asqad Muxtorning “Yo‘l”, “Tug‘ilish”, “Yulduzim” she‘rlari			
12.	Mirmuhsin (1921-2005)			
13.	Mirmuhsin “Me‘mor” asari			
14.	O‘lmas Umarbekov			
15.	O‘lmas Umarbekovning “Qiyomat qarz” hikoyasi			
16.	Chingiz Aytmatov (1928-2008)			
17.	Oq kema qissasi			
18.	Ramziy Obrazlar			
19.	“Ravshan” dostoni			
20.	Badiiy obraz va mubolag‘ali tasvir			
21.	Alisher Navoiyning Mehr va Suhayl dostoni			
22.	Mehr va Suhayl dostoni			
23.	Turdi Farog‘iy			
24.	Jahon Otin Uvaysiy			
25.	Jahon Otin Uvaysiy lirikasi			
26.	Zavqiy hayoti va ijodi			
27.	Maxtumquli			
28.	Maxtumquli lirikasi			
29.	Abdulla Qodiriy			
30.	Cho‘lpon hayoti va ijodi			
31.	“Go‘zal”, “Binafsha”, “Ko‘ngil”, “Xalq” she‘rlari			
32.	Abdulla Qahhor hayoti va ijodi			
33.	Mirtemir hayoti va ijodi			
34.	Ernest Semp Tompson hayoti va ijodi			

Sana: “__” _____ 20__ -yil. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: BADIY SO‘Z QUDRATI

Mashg‘ulotning maqsadi:

a) **ta’limiy:** Adabiyot fanining nazariy va amaliy asoslarini o‘rganish jarayonida o‘quvchilarda estetik did, estetik ong, adabiyotga muhabbat, badiiy tafakkur va tasavvurini kamolga yetkazish va barkamol avlod tarbiyasiga zamin yaratish.

b) **tarbiyaviy:** Adabiyot fani orqali o‘quvchilarga DTS asosida Mashg‘ulot berish. Shu bilan bir qatorda milliy va mumtoz adabiyotimizga milliy iftihar, qadriyat sifatida e’tirof etish va uni hurmat qilishga o‘rgatish.

c) **rivojlantiruvchi:** O‘quvchilarni tafakkur va idrokini kengaytirish, ularni mustaqil fikrlashga o‘rgatish.

Axborot bilan ishlash kompetensiyasi:

mediamanbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, va ulardan foydalana olish.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

doimiy ravishda o‘z-o‘zini ma’naviy, intellektual rivojlantirish, mustaqil o‘qib-o‘rganish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

oila, maktab, mahallada bo‘layotgan jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lish, badiiy asarlarni tushunish, orasta kiyinish.

Mashg‘ulot uslubi: an’anaviy, noan’anaviy (tagiga chizilsin)

Mashg‘ulot jihozi: Mashg‘ulotlik, kompyuter, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar...

Mashg‘ulot shiori: Adabiyotga e’tibor – kelajakka, ma’naviyatga e’tibor. (I.A.Karimov)

Foydalaniladigan adabiyotlar:

1) «Adabiyot» 7-sinf uchun Mashg‘ulotlik.

2) 7-sinf «Adabiyot» Mashg‘ulotligining elektron varianti.

I. Mashg‘ulotning borishi:

a) salomlashish

b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish

c) kirish suhbat, o‘quvchilarning og‘zaki nutqini o‘stirish

II. O‘tgan mavzuni so‘rash.

a) individual - tarqatma materiallar, kartochka.

b) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu:

Ilohiy kitoblarda aytilishicha, so‘z dunyodagi barcha narsalarning asosidir. Rivoyat qiladilarki, Tangri o‘zining qudrati va jamoliga ko‘zgu bo‘ladigan yaratiq barpo etishni istaydiyu, kunlarning birida: «Yaral!» (arabchasi «Kun!») - degan so‘zni aytadi. Yaratgan amrining ifodasi bo‘lmish ana shu birgina So‘Zning kuchi bilan o‘n sakkiz ming olam va undagi jamiki narsalar dunyoga keldi. Demak, so‘z olam va undagi narsalardan oldin paydo bo‘lgan ekan. So‘zning cheksiz qudratini shundan ham bilsa bo‘ladi. Har qanday inson hayotida juda katta ahamiyat kasb

etadigan badiiy adabiyot ana shunday qudratga ega soʻz bilan ish koʻradigan sanʼat turidir. Shuning uchun ham badiiy adabiyot - soʻz sanʼati deb yuritiladi.

Badiiy adabiyot sanʼatning murakkab va serqirra turi, insonda yuksak maʼnaviyat shakllantirishning eng taʼsirchan vositasidir. Insondagi ismsiz tuygʻular, nozik kechinmalar, koʻz bilan koʻrib, quloq bilan eshitib, qol bilan ushlab, til bilan totinib, burun bilan hidlab boʻlmaydigan ruhiy holat jilvalarini faqat soʻz yordamida ifoda etish mumkin. Badiiy adabiyot sanʼatning boshqa turlaridan asosiy ish quroli ham, materiali ham SoʻZ ekanligi bilan ajralib turadi.

Sanʼatning adabiyotdan boshqa har qanday turi inson hayoti yoki hissiyotining faqat birgina holatini ifoda eta oladi. Badiiy adabiyot esa tasvirlanayotgan narsa yoki kimsaning hozirgi holatini qanchalik ishonarli aks ettirsa, uning oʻtmishini ham, kelajagini ham shunchalik taʼsirchan va jonli tasvirlay oladi. Demak, odamda yuksak maʼnaviy fazilatlar shakllantirishda koʻrkam (badiiy) adabiyotning imkoniyati benihoya katta. Siz teatr, kino, televideniya ham shunday imkoniyatlar borku deyishingiz mumkin. Unutmangki, har qanday spektakl, kino yoki telefilmlarning negizida ham badiiy soʻz turadi.

Koʻrkam adabiyotda aks ettirilgan hayot serqirra ekanidan tashqari, kishiga qattiq taʼsir ham qiladi. Oʻzingizga juda yoqqan badiiy asarni oʻqigan holatingizni bir eslab koʻring. Asarda tasvirlangan obrazlarning ham, bu qahramonlar kechirgan tuygʻularning ham sizga toʻgʻridan toʻgʻri daxli yoʻqligini yaxshi bilasiz. Asardagi voqealar hozir roʻy bermayotganligini koʻrib turibsiz. Lekin siz asardan bosh koʻtara olmaysiz. Asar qahramonlari sizga hech kim boʻlmasalarda, ular bilan goʻyo qarindoshu taqdiridoshday boʻlib qolasiz. Ularning tuygʻu va kechinmalari siznikiga aylanib ketadi. Kitob qahramonlariga qoʻshilib quvonasiz yoki kuyunasiz. Baʼzan hatto yigʻlaysiz. Nega shunday? Sanʼatning boshqa turlari ham odamga shu xilda taʼsir qilganligini koʻrish mumkin. Sanʼat asarlari taʼsirchanligiga sabab nima ekan?

Mana, siz yettinchi yildirki bir qancha oʻquv predmetlari bilan tanishib kelmoqdasiz. Ularning hammasi ham sizga cheksiz olamning biror tarmogʻidagi hodisalar haqida ilmiy maʼlumotlar berishga intiladi. Bu oʻquv fanlari sizning aqlingizni oʻstirishga, tafakkuringizni yangi-yangi axborotlar bilan boyitishga, shu tariqa sizni zamonning talablariga javob bera oladigan, hayotning sinovlariga chidaydigan qilib tayyorlashga xizmat etadi. Siz oʻrgangan oʻquv predmetlari yordamida dunyoning sirlari haqida bilimga ega boʻlasiz.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: Ogʻzaki savol-javob.

V. Uyga vazifa.

VI. Mashgʻulot yakuni. Baholarni tahlil qilish.

**Mavzu: HAMZA HAKIMZODA NIYOZIY “Dardiga darmon istamas” she’ri
(1889-1929)**

Mashg‘ulotning maqsadi:

a) **ta’limiy:** Adabiyot fanining nazariy va amaliy asoslarini o‘rganish jarayonida o‘quvchilarda estetik did, estetik ong, adabiyotga muhabbat, badiiy tafakkur va tasavvurini kamolga yetkazish va barkamol avlod tarbiyasiga zamin yaratish.

b) **tarbiyaviy:** Adabiyot fani orqali o‘quvchilarga DTS asosida Mashg‘ulot berish. Shu bilan bir qatorda milliy va mumtoz adabiyotimizga milliy iftihor, qadriyat sifatida e’tirof etish va uni hurmat qilishga o‘rgatish.

c) **rivojlantiruvchi:** O‘quvchilarni tafakkur va idrokini kengaytirish, ularni mustaqil fikrlashga o‘rgatish.

Axborot bilan ishlash kompetensiyasi:

mediamanbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, va ulardan foydalana olish.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

doimiy ravishda o‘z-o‘zini ma’naviy, intellektual rivojlantirish, mustaqil o‘qib-o‘rganish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

oila, maktab, mahallada bo‘layotgan jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lish, badiiy asarlarni tushunish, orasta kiyinish.

Mashg‘ulot uslubi: an’anaviy, noan’anaviy (tagiga chizilsin)

Mashg‘ulot jihozi: Mashg‘ulotlik, kompyuter, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar...

Mashg‘ulot shiori: Adabiyotga e’tibor – kelajakka, ma’naviyatga e’tibor. (I.A.Karimov)

Foydalaniladigan adabiyotlar:

1) «Adabiyot» 7-sinf uchun Mashg‘ulotlik.

2) 7-sinf «Adabiyot» Mashg‘ulotligining elektron varianti.

I. Mashg‘ulotning borishi:

a) salomlashish

b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish

c) kirish suhbat, o‘quvchilarning og‘zaki nutqini o‘stirish

II. O‘tgan mavzuni so‘rash.

c) individual - tarqatma materiallar, kartochka.

d) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu:

Otashin ma’rifatparvar Hamza 1889-yil 6-martida Qoqon shahrida tug‘ilgan. Otasi, o‘zining ta’biri bilan aytganda, «Buxoroga borib xalq do‘qtiri» bo‘lib qaytganligi uchun shoir nomiga tabibning og‘li ma’nosida «Hakimzoda» qo‘shib aytiladi. «Niyoziy» shoirning adabiy taxallusi. Hamza o‘z tarjimaiy holidan o‘n yoshida «o‘zbekcha, forschaga tom savodli» bo‘lganligini yodga oladi. Ya’ni bu ikki tilda o‘qib, yozib, fikrlay olish iqtidoriga ega bo‘lgan. Shu boisdan bo‘lsa kerak, Hamza o‘n yoshidan Qo‘qondagi madrasalardan birida o‘qiy boshlaydi. 1908-yilda Namanganga borib, tahsilni davom ettiradi. U yerda Abdulla To‘qmullin degan tatar ma’rifatchisi bilan tanishadi. Shoir

tarjimayi holida eslashicha, o‘n yoshlaridan she‘r mashq qila boshlagan. To‘qmullin Hamzaning yuz sahifadan ortiqroq hajmdagi ijod namunalarini ko‘rib, unga har jihatdan yordam va maslahat beradi. Namanganda Hamzaning tashabbusi bilan arab tili kursi ochiladi. Unda o‘n olti kishi ta‘lim oladi. Iqtidorli Hamza uch oy ichida bu tilni ma‘lum darajada o‘zlashtirib, otasiga arabcha xatlar yoza boshlaydi.

1907-yilda hajga ketayotgan otasini kuzatib Qashqargacha borgan Hamza jadidlarning «**Vaqt**», «**Bog‘chasaroy**» gazetalari bilan ilk bor tanishadi va keyinchalik ularning doimiy o‘quvchisiga aylanadi. Bu gazetalar bilan tanishish har narsaga qiziquvchi, ta‘sirchan va tinib-tinchimas yosh shoirning dunyoqarashi, hayotga munosabatini o‘zgartirib yuboradi. U mamlakatda yuz berayotgan voqealarni, xalqning nochor ahvolini, millatning notavonligini jo‘shqin yosh millatparvar nigohi bilan tahlil qila boshlaydi. Turkistonning asorat ostidaligi, xalq orasidagi jaholat, iqtisodning tanazzuldaligi, millat uchun kuyinadigan kishilarning ozligi uni qayg‘uga soladi, bezovta qiladi. Ana shu millat qayg‘usi, kelajak uchun bezovtalik Hamzani umrining oxirigacha tark etmadi. Yoshlik yillarini g‘animat bilgan serg‘ayrat Hamza doimo ilm olish uchun tinimsiz izlanishda bo‘ldi. Tahsilni davom ettirish uchun 1909-yilda Buxoroga borib yashadi. 1912-yilda haj amalini o‘tash, dunyo ko‘rib, kengroq bilim olish istagida Afg‘oniston, Hindiston, Turkiya, Saudiya, Rossiya singari mamlakatlarning bir qator shaharlarida bo‘lib, Istanbulda o‘qish uchun to‘xtaydi. Lekin oilaviy sharoit taqozosiga ko‘ra uyiga qaytishga majbur bo‘ladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: Og‘zaki savol-javob.

V. Uyga vazifa.

VI. Mashg‘ulot yakuni. Baholarni tahlil qilish.

Maktab MMIBDO‘ _____ Sana _____ 20__ yil

Sana: “ ” _____ 20 ____ -yil. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Hamzaning “Jonlarning jononi vatan” she’rlari

Mashg‘ulotning maqsadi:

a) **ta’limiy:** Adabiyot fanining nazariy va amaliy asoslarini o‘rganish jarayonida o‘quvchilarda estetik did, estetik ong, adabiyotga muhabbat, badiiy tafakkur va tasavvurini kamolga yetkazish va barkamol avlod tarbiyasiga zamin yaratish.

b) **tarbiyaviy:** Adabiyot fani orqali o‘quvchilarga DTS asosida Mashg‘ulot berish. Shu bilan bir qatorda milliy va mumtoz adabiyotimizga milliy iftihar, qadriyat sifatida e’tirof etish va uni hurmat qilishga o‘rgatish.

c) **rivojlantiruvchi:** O‘quvchilarni tafakkur va idrokini kengaytirish, ularni mustaqil fikrlashga o‘rgatish.

Axborot bilan ishlash kompetensiyasi:

mediamanbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, va ulardan foydalana olish.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

doimiy ravishda o‘z-o‘zini ma’naviy, intellektual rivojlantirish, mustaqil o‘qib-o‘rganish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

oila, maktab, mahallada bo‘layotgan jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lish, badiiy asarlarni tushunish, orasta kiyinish.

Mashg‘ulot uslubi: an’anaviy, noan’anaviy (tagiga chizilsin)

Mashg‘ulot jihozi: Mashg‘ulotlik, kompyuter, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar...

Mashg‘ulot shiori: Adabiyotga e’tibor – kelajakka, ma’naviyatga e’tibor. (I.A.Karimov)

Foydalaniladigan adabiyotlar:

- 1) «Adabiyot» 7-sinf uchun Mashg‘ulotlik.
- 2) 7-sinf «Adabiyot» Mashg‘ulotligining elektron varianti.

I. Mashg‘ulotning borishi:

- a) salomlashish
- b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish
- c) kirish suhbat, o‘quvchilarning og‘zaki nutqini o‘stirish

II. O‘tgan mavzuni so‘rash.

- a) individual - tarqatma materiallar, kartochka.
- b) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu: DARDIGA DARMON ISTAMAS

Bizni Turkiston eli dardiga darmon istamas, Zulmat ichra kechsa umri, mohi tobon istamas, Uxlama ko‘p, o‘zbek eli, asri taraqqiy vaqtida. Ko‘nglidur oshuftan lahvu tarab, nafsu havo,	Tilsa zillat xanjari bag‘rini Luqmon istamas, Uxlama ko‘p, o‘zbek eli, asri taraqqiy vaqtida. Qo‘lidadur domi tama’, ko‘zdadur kayf-u xumor, Soch oqorub, qaddi ham bo‘lsa pushaymon istamas,
Uxlama ko‘p, o‘zbek eli, asri taraqqiy vaqtida.	Ilmsizlikdan hama kelgon baloni anglayur, Ittifoqu g‘ayrat aylab, lek irfon istamas,

«Jamshid»u «Zarqum», «Bayoz» ahli salohin ilgida Yo aqoid, yo hadis, tasviri Qur'on istamas. Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida.	Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida. Keldi davri, dushdi osmondan Masihoyi ilm,
Bu nechuk badmurdalik, jismga bir jon istamas, Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida. O'zga millat uchsalar, hikmat topub so'yi samo, Bizni ellar loaqal yer uzra davron istamas,	Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida. O'zgalar etmakda har kun bing sanoyi ixtiro, Biz aholi topmoqa beranj bir non istamas, Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida.
<p>Bu na vahshat, na jaholat, er qizu piru javon, Domi g'afatdin xalos o'lmoqqa imkon istamas. Ey Nihon, bing hayf, ey insoniyat, islomiyat Millati xor o'lmag'in hech nomusulmon istamas, Uxlama ko'p, o'zbek eli, asri taraqqiy vaqtida.</p>	

Siz Hamzaning tarjimayi holini o'qib bilib oldingizki, u hamisha maorif tarqatishni, xalqning farzandlariga bilim berishni o'zining asosiy yumushi deb hisoblagan. Chunki shoir vatanparvar ziyoli, elsevar jadid sifatida ma'rifat vatan erkiga olib boradigan yolg'izgina yo'l ekanligini yaxshi tasavvur etardi. Millatining farovon yashashini orzu qilgan, vatanda jaholat hukmronlik qilayotganidan qiynalgan shoir barcha baxtsizliklarning sababi ma'rifatsizlikda, odamlarning o'qimaganligida, o'qishga sharoitning yo'qligida deb hisoblaydi. U birinchi sinf o'quvchilari uchun 1914-yilda yaratgan «Yengil adabiyot» Mashg'ulotligida:

*Maktab - millatni guli,
Millat aning bulbuli
Maktabsiz qolgan millat
Boshqa chamanni quli...*

deb yozgan edi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: Og'zaki savol-javob.

V. Uyga vazifa.

VI. Mashg'ulot yakuni. Baholarni tahlil qilish.

Maktab MMIBDO' _____ Sana _____ 20__ yil

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi. Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

**Adabiyot fanidan 7-sinf o'quvchilarga
34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun
telegramdan yozing.**

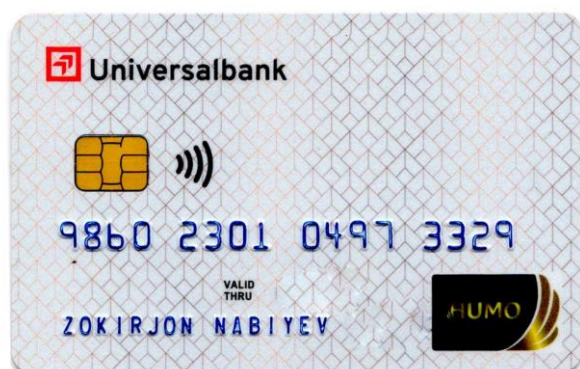
Narxi: 20 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalariga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**